

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η ανάπτυξη του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων (ΕΘΠΠ) της ελληνικής Ανώτατης Εκπαίδευσης έχει δύο σημεία αναφοράς.

Καταρχάς, αφορά στη Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (23/4/2008)¹ η οποία προτρέπει τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

- να χρησιμοποιήσουν το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (European Qualifications Framework) ως εργαλείο αναφοράς για τη σύγκριση των συστημάτων απόκτησης προσόντων,
- να συσχετίσουν τα εθνικά συστήματα απόκτησης προσόντων με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων έως το 2010,
- να εκπονήσουν εθνικά πλαίσια προσόντων, σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία και πράξη, και
- να προσδώσουν έως το 2012 σ' όλους τους νέους τίτλους μια σύνδεση-αναφορά προς το EQF.

Η Εθνική Επιτροπή για τη δημιουργία του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, που συγκροτήθηκε κατ' εντολή της Εθνικής Επιτροπής Δια Βίου Μάθησης, έχει συντάξει σχετική πρόταση, η οποία έχει τεθεί σε δημόσια διαβούλευση².

Η ανάπτυξη του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων Ανώτατης Εκπαίδευσης αφορά, επιπλέον, στην οικοδόμηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΧΑΕ). Στο πλαίσιο της Διαδικασίας της Μπολόνια έχει αποφασιστεί από τις 46 χώρες που συμμετέχουν σε αυτήν (Bergen, 2005) το Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ.

1. Το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΧΑΕ)

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:EL:PDF>

² <http://www.opengov.gr/ypεpth/>

Το Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ, γνωστό και ως “Πλαίσιο της Μπολόνια”, έχει ως στόχους:

- την ενίσχυση της **διαφάνειας** της μάθησης και των τίτλων σπουδών Ανώτατης Εκπαίδευσης που απονέμονται στις χώρες που συμμετέχουν στον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης,
- την αμοιβαία **κατανόηση** και **εμπιστοσύνη** σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο,
- τη διευκόλυνση της διεθνούς **αναγνώρισης** περιόδων και των τίτλων σπουδών κάθε χώρας, και
- τη διευκόλυνση της διεθνούς **κινητικότητας** των φοιτητών και αποφοίτων με σκοπό τη συνέχιση των σπουδών τους ή την εργασία.

Το Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ λαμβάνει υπόψη του την ποικιλότητα των εθνικών συστημάτων ανώτατης εκπαίδευσης και διευκολύνει την αμοιβαία κατανόηση και σύγκρισή τους μεταξύ των διαφορετικών χωρών. Με την έννοια αυτή, το Πλαίσιο της Μπολόνια , όπως άλλωστε και το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (EQF), είναι ένα πλαίσιο για τα εθνικά πλαίσια, δηλαδή ένα Μέτα-Πλαίσιο.

Το Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ βασίζεται στην οργάνωση των σπουδών σε τρεις κύκλους και συνίσταται στην περιγραφή των προσόντων που απονέμονται σε κάθε κύκλο με βάση κοινές αρχές, κριτήρια και περιγραφικούς δείκτες. Οι αρχές, τα κριτήρια και οι περιγραφικοί δείκτες είναι κοινά στις χώρες του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης και αναπτύχθηκαν με τη συμμετοχή και τη συνεργασία εκπροσώπων των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης και των ενδιαφερόμενων φορέων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι δείκτες αυτοί είναι διεθνώς γνωστοί ως Περιγραφικοί Δείκτες του Δουβλίνου (Dublin Descriptors).

Οι Περιγραφικοί Δείκτες του Δουβλίνου (Παράρτημα 1) είναι, κατ’ ανάγκη, αρκετά γενικοί ώστε να γίνεται σεβαστή η αυτονομία των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης στην οργάνωση της μάθησης και των προγραμμάτων σπουδών τους, και να μπορούν να συμπεριληφθούν οι υπαρκτές διαφορές

- μεταξύ των γνωστικών πεδίων, και
- της οργάνωσης των σπουδών μεταξύ των εθνικών συστημάτων ανώτατης εκπαίδευσης στις χώρες του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Η αμοιβαία κατανόηση των προσόντων και η εμπιστοσύνη μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων (εθνικών αρχών, ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης, φοιτητών, επαγγελματικών φορέων, εκπροσώπων αγοράς εργασίας κ.α.) αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την επιτυχή εφαρμογή του Πλαισίου Προσόντων του ΕΧΑΕ και την οικοδόμηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης.

2. Το Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ και το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων Διά Βίου Μάθησης

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι το Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ, που έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο της Διαδικασίας της Μπολόνια, είναι συμβατό με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων Διά Βίου Μάθησης (Παράρτημα 2) που έχει αναπτυχθεί και υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (με τη Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Απρίλιος 2008).

Η σημαντικότερη μεταξύ τους διαφορά είναι ότι το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων Διά Βίου Μάθησης περιλαμβάνει κοινές αρχές και κριτήρια για την περιγραφή των σπουδών, της μάθησης και των προσόντων σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, ενώ αυτό της Διαδικασίας της Μπολόνια περιορίζεται στα προσόντα που αναπτύσσονται στο πλαίσιο των τριών κύκλων σπουδών της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Η μεταξύ τους σύγκριση έχει συμπεράνει ότι το Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ που έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο της Διαδικασίας της Μπολόνια αντιστοιχεί στα επίπεδα 6, 7 και 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επιπλέον, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ και το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων Διά Βίου Μάθησης **δεν ρυθμίζουν** ζητήματα που αφορούν στα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων της ανώτατης εκπαίδευσης στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως είναι γνωστό, τα επαγγελματικά δικαιώματα των κατόχων τίτλων σπουδών ανώτατης εκπαίδευσης ρυθμίζονται και κατοχυρώνονται με την Οδηγία 36/2005 της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αφορά μόνο τα κράτη-μέλη της.

3. Το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων Ανώτατης Εκπαίδευσης

Για την εφαρμογή και αξιοποίηση του Πλαισίου Προσόντων του ΕΧΑΕ και του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης σε κάθε χώρα απαιτείται η ανάπτυξη του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων (ΕΘΠΠ) και η αντιστοίχσή του με το Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ.

Σύμφωνα με τη Διακήρυξη του Leuven (Ανοιξη, 2009), η ανάπτυξη του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων της Ανώτατης Εκπαίδευσης σε κάθε χώρα που συμμετέχει στη Διαδικασία της Μπολόνια θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέχρι το 2012.

Για την επιτυχή ανάπτυξη του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων από τις εθνικές αρχές κάθε χώρας είναι απαραίτητο η πρωτοβουλία της πολιτείας να συνοδεύεται από τη στενή συνεργασία και την ενεργό συμμετοχή των ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης, και των επαγγελματικών φορέων και ενώσεων.

Η ανάπτυξη του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων για την ελληνική Ανώτατη Εκπαίδευση έχει ως στόχους:

- την ισότιμη συμμετοχή των ελληνικών ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης στην οικοδόμηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης,
- την ενίσχυση της διαφάνειας των προσόντων και της μάθησης στα ελληνικά ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης,
- τη διευκόλυνση της αναγνώρισης των τίτλων σπουδών σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο,
- τη διευκόλυνση της αναγνώρισης των προσόντων και της μάθησης, που αναπτύσσονται σε άλλες χώρες, στην Ελλάδα, και
- την ενίσχυση του διεθνούς χαρακτήρα των ελληνικών ιδρυμάτων.

Η διαδικασία της ανάπτυξης του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων της ελληνικής Ανώτατης Εκπαίδευσης σημαίνει ότι απαιτείται:

1) κάθε κύκλος σπουδών (α' κύκλος: πτυχίο/δίπλωμα, β' κύκλος: μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης, γ' κύκλος: διδακτορικό δίπλωμα)

- να περιγραφεί με βάση και τις κοινές αρχές και κριτήρια, περιγραφικούς δείκτες και μαθησιακά αποτελέσματα,

- να αντιστοιχηθεί με έναν από τους 3 κύκλους σπουδών του Πλαισίου Προσόντων του ΕΧΑΕ,
 - να αντιστοιχηθεί με τα 3 (ανώτερα) επίπεδα του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης,
- 2) κάθε τίτλος σπουδών που απονέμεται από τα ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης απαιτείται:
- να συνδεθεί με αναφορά στο Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων, στο Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ και στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων Διά Βίου Μάθησης,
- 3) κάθε πρόγραμμα σπουδών που οδηγεί στην απονομή τίτλου σπουδών Ανώτατης Εκπαίδευσης απαιτείται:
- να περιγραφεί με βάση τις κοινές αρχές, κριτήρια, περιγραφικούς δείκτες και μαθησιακά αποτελέσματα.
- 4) κάθε περίοδος σπουδών και δραστηριότητα μάθησης στην ανώτατη εκπαίδευση θα πρέπει:
- να περιγραφεί με βάση τις κοινές αρχές, κριτήρια, περιγραφικούς δείκτες και μαθησιακά αποτελέσματα.

Για την ανάπτυξη του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων στην Ανώτατη Εκπαίδευση θα πρέπει να επισημανθούν τα εξής:

- δεν μεταβάλλει τη δομή και τη διάρθρωση της Ανώτατης Εκπαίδευσης,
- δεν ρυθμίζει επαγγελματικά δικαιώματα,
- δεν μεταβάλλει το θεσμικό πλαίσιο για την ακαδημαϊκή αναγνώριση των σπουδών.

Το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων Ανώτατης Εκπαίδευσης είναι ένα **νέο εργαλείο διαφάνειας** των σπουδών και της μάθησης στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας μας.

Η ανάπτυξη του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, σε συνδυασμό με την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς και Συσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων (ECTS) και την έκδοση του Συμπληρώματος Διπλώματος, θα συμβάλλουν στη διεθνή διαφάνεια και ανάδειξη των σπουδών στην ελληνική ανώτατη εκπαίδευση, και την κατανόηση και την

εμπιστοσύνη σε αυτά από τις αρχές και τους πολίτες των άλλων χώρων. Ταυτόχρονα, θα ενισχύσει τον διεθνή χαρακτήρα των ελληνικών ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης και θα συμβάλλει στη διεθνοποίησή τους.

Επιπλέον, το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων θα συμβάλλει στην καλύτερη αποσαφήνιση των στόχων, του περιεχομένου, και των μαθησιακών αποτελεσμάτων των προγραμμάτων σπουδών μεταξύ των κύκλων σπουδών (πτυχίο- μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης- διδακτορικό δίπλωμα) στα ελληνικά ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα και μεταξύ των δύο παράλληλων τομέων της ελληνικής ανώτατης εκπαίδευσης.

Η διαφάνεια του περιεχομένου της μάθησης στα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης της χώρας και η σύνδεσή τους με τις διαδικασίες Διασφάλισης της Ποιότητας που οργανώνει η Ανεξάρτητη Αρχή για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (Α.ΔΙ.Π.), θα συμβάλλει στον εμπλουτισμό των διαδικασιών διασφάλισης της ποιότητας και τη συνεχή βελτίωση της ποιότητας των ανώτατων σπουδών στην χώρα μας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης

Περιγραφή των κύκλων σπουδών του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης

Κύκλοι Σπουδών	Μαθησιακά Αποτελέσματα	Πιστωτικές Μονάδες (ECTS)
Προσόντα 1 ^{ου} Κύκλου	<p>Προσόντα του πρώτου κύκλου σπουδών αναγνωρίζονται σε φοιτητές οι οποίοι:</p> <ul style="list-style-type: none">• Έχουν αποδεδειγμένη γνώση και κατανόηση θεμάτων σε κάποιο γνωστικό πεδίο, η οποία βασίζεται στη γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευσή τους και, ενώ υποστηρίζεται από επιστημονικά εγχειρίδια προχωρημένου επιπέδου, περιλαμβάνει και απόψεις που προκύπτουν από σύγχρονες εξελίξεις στην αιχμή του γνωστικού τους πεδίου.• Είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τη γνώση και την κατανόηση που απέκτησαν με τρόπο που δείχνει επαγγελματική προσέγγιση της εργασίας ή του επαγγέλματός τους και διαθέτουν ικανότητες που κατά κανόνα αποδεικνύονται με την ανάπτυξη και υποστήριξη επιχειρημάτων και την επίλυση προβλημάτων στο πλαίσιο του γνωστικού τους πεδίου.• Έχουν την ικανότητα να συγκεντρώνουν και να ερμηνεύουν συναφή στοιχεία (κατά κανόνα εντός του γνωστικού τους πεδίου) για να διαμορφώνουν κρίσεις που περιλαμβάνουν προβληματισμό σε συναφή κοινωνικά, επιστημονικά ή ηθικά ζητήματα.• Είναι σε θέση να κοινοποιούν πληροφορίες, ιδέες, προβλήματα και λύσεις τόσο σε ειδικευμένο όσο και σε μη-εξειδικευμένο κοινό.• Έχουν αναπτύξει εκείνες τις δεξιότητες απόκτησης γνώσεων, που τους χρειάζονται για να συνεχίσουν σε περαιτέρω σπουδές με μεγάλο βαθμό αυτονομίας.	Κατά κανόνα 240-300 Πιστωτικές Μονάδες

<p>Προσόντα 2^{ου} Κύκλου</p>	<p>Προσόντα του δεύτερου κύκλου σπουδών αναγνωρίζονται σε φοιτητές οι οποίοι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έχουν αποδεδειγμένη γνώση και κατανόηση που βασίζεται και εκτείνεται και/ή ενισχύει όσα σχετίζονται με τον πρώτο κύκλο σπουδών, και, συγχρόνως, τους παρέχει τη βάση ή την ευκαιρία για πρωτοτυπία στην ανάπτυξη και/ή στην εφαρμογή ιδεών, συχνά στο πλαίσιο ερευνητικής δραστηριότητας. • Είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τη γνώση και κατανόησή τους, και τις ικανότητές τους για επίλυση προβλημάτων σε εφαρμογές και στην επίλυση προβλημάτων, σε ένα νέο ή άγνωστο περιβάλλον, εντός ευρύτερου (ή διεπιστημονικού) πλαισίου, συναφούς προς το γνωστικό τους πεδίο. • Έχουν την ικανότητα να συνδυάζουν γνώσεις και να χειρίζονται πολύπλοκα θέματα, καθώς επίσης να διατυπώνουν κρίσεις, έστω και με ελλιπή ή περιορισμένη πληροφόρηση, οι οποίες όμως περιλαμβάνουν προβληματισμό επί κοινωνικών και ηθικών ευθυνών, που συνδέονται με την εφαρμογή της γνώσης και των κρίσεών τους. • Είναι σε θέση να κοινοποιούν με σαφήνεια και καθαρότητα τα συμπεράσματά τους αλλά και τη γνώση και το σκεπτικό στο οποίο αυτά βασίζονται και λογικές παραδοχές στα οποία στηρίζονται, τόσο σε εξειδικευμένο όσο και σε μη εξειδικευμένο κοινό. • Διαθέτουν τις απαραίτητες μαθησιακές δεξιότητες που τους επιτρέπουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους με τρόπο σε μεγάλο βαθμό αυτοδύναμο ή και αυτόνομο. 	<p>Συνήθως 90-120 πιστωτικές μονάδες, με 60 κατ'ελάχιστον μονάδες στο επίπεδο του δεύτερου κύκλου.</p>
--	---	--

<p>Σπουδές 3^{ου} Κύκλου</p>	<p>Προσόντα του τρίτου κύκλου σπουδών αναγνωρίζονται σε φοιτητές οι οποίοι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έχουν αποδεδειγμένα συστηματική κατανόηση ενός γνωστικού πεδίου και πλήρη επάρκεια των δεξιοτήτων και μεθόδων έρευνας που συνδέονται με το συγκεκριμένο πεδίο. • Έχουν αποδείξει την ικανότητα να συλλαμβάνουν, να σχεδιάζουν, να υλοποιούν και να προσαρμόζουν μία ουσιαστική ερευνητική διαδικασία με ακαδημαϊκή ακεραιότητα. • Έχουν πραγματοποιήσει κάποια συμβολή με πρωτότυπη έρευνα που διευρύνει τα όρια της γνώσης, αναπτύσσοντας κάποιο σημαντικό όγκο εργασίας, μέρος της οποίας αξίζει να δημοσιευθεί κατόπιν κρίσης σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο. • Έχουν ικανότητες για κριτική ανάλυση, αξιολόγηση και σύνθεση νέων και πολύπλοκων ιδεών. • Είναι σε θέση να συνδιαλέγονται με τους ομότεχούς τους, την ευρύτερη επιστημονική κοινότητα και με την κοινωνία γενικότερα σε θέματα των επιστημονικών τους πεδίων. • Μπορεί να αναμένεται ότι είναι σε θέση να συμβάλλουν, σε ακαδημαϊκό και επαγγελματικό περιβάλλον, στην προαγωγή της τεχνολογικής, κοινωνικής ή πολιτιστικής προόδου της κοινωνίας της γνώσης. 	<p>Δεν έχει προσδιοριστεί</p>
--	---	-------------------------------

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων Ανώτατης Εκπαίδευσης

Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης

Γνώσεις	Δεξιότητες	Ικανότητες
Επίπεδο 6		
Διαθέτει προχωρημένες γνώσεις σε ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής, οι οποίες συνεπάγονται κριτική κατανόηση θεωριών και αρχών.	Κατέχει προχωρημένες δεξιότητες και έχει τη δυνατότητα να αποδείξει την απαιτούμενη δεξιοτεχνία και καινοτομία για την επίλυση σύνθετων και απρόβλεπτων προβλημάτων σε εξειδικευμένο πεδίο εργασίας ή σπουδής	Μπορεί να διαχειρίζεται σύνθετες τεχνικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες ή σχέδια εργασίας, με ανάληψη ευθύνης για τη λήψη αποφάσεων σε απρόβλεπτα περιβάλλοντα εργασίας ή σπουδής. Αναλαμβάνει την ευθύνη για τη διαχείριση της επαγγελματικής ανάπτυξης ατόμων και ομάδων.
Επίπεδο 7		
Διαθέτει πολύ εξειδικευμένες γνώσεις, μερικές από τις οποίες είναι γνώσεις αιχμής σε ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής και που αποτελούν τη βάση για πρωτότυπη σκέψη. Διαθέτει κριτική επίγνωση των ζητημάτων γνώσης σε ένα πεδίο και στη διασύνδεσή του με διαφορετικά πεδία.	Κατέχει εξειδικευμένες δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων, οι οποίες απαιτούνται στην έρευνα ή/και στην καινοτομία προκειμένου να αναπτυχθούν νέες γνώσεις και διαδικασίες και να ενσωματωθούν γνώσεις από διαφορετικά πεδία.	Μπορεί να διαχειρίζεται και μετασχηματίζει περιβάλλοντα εργασίας ή σπουδής που είναι σύνθετα, απρόβλεπτα και απαιτούν νέες στρατηγικές προσεγγίσεις. Αναλαμβάνει την ευθύνη για τη συνεισφορά στις επαγγελματικές γνώσεις και πρακτικές ή/και για την αξιολόγηση της στρατηγικής απόδοσης ομάδων.
Επίπεδο 8		
Διαθέτει γνώσεις στα πλέον προχωρημένα όρια ενός πεδίου εργασίας ή σπουδής και στη διασύνδεσή του με άλλα πεδία.	Κατέχει πλέον προχωρημένες και εξειδικευμένες δεξιότητες και τεχνικές, συμπεριλαμβανομένης της σύνθεσης και της αξιολόγησης, που απαιτούνται για την επίλυση κρίσιμων προβλημάτων στην	Επιδεικνύει ουσιαστικό κύρος, καινοτομία, αυτονομία, επιστημονική και επαγγελματική ακεραιότητα και σταθερή προσήλωση στη διαμόρφωση νέων ιδεών ή διαδικασιών στην πρωτοπορία πλαισίων εργασίας ή σπουδής,

	έρευνα ή/και την καινοτομία και για τη διεύρυνση και τον επαναπροσδιορισμό των υφιστάμενων γνώσεων ή της υφιστάμενης επαγγελματικής πρακτικής.	συμπεριλαμβανομένης της έρευνας.
--	--	----------------------------------